

HET BIJBELSE KERNWOORD LANKMOEDIG(HEID)

I. HET OUDE TESTAMENT

I. A. Het Hebreeuwse bijvoeglijk naamwoord/ zelfstandig naamwoord

‘èrèk roeach/ ‘èrèk-‘appi’*m*

Onderstaande gegevens zijn verzameld uit Gesenius’ Hebr. und Aram. Handwörterbuch; 16e Aufl. 1915 en Abr. Trommius, Nederlandse Concor-dantie..

I.A.a. Betekenis van de tekstgegevens

אָרֵךְ* (v. אָרַךְ; n. Torczyner, ZDMG 64 274 אָרֵךְ, s. d. folg. W.) *cstr.* אָרֵךְ (Ges. § 93^{hh}) — lang אָרֵךְ הָאָרֶךְ *m. langen Schwungfedern* Ez 17 3. Übertr. אָרֵךְ רוּחַ Koh 7 8 (vgl. Sir 5 11), häuf. אָרֵךְ אֲפַיִם langmütig Pr 14 29. 15 18. 16 32, bes. v. Gott Ex 34 6. Nu 14 18. Jo 2 13. Jon 4 2. Ps 86 15. 103 8. 145 8. Neh 9 17; auch Nah 1 3 (im Bewußtsein seiner Überlegenheit) ruhig wartend. Jer 15 15 erwartet man אָרֵךְ, da es *subst. ist.*†

‘èrèk roeach = lang van gemoed; zie Pred. 7:8;

Vaker ‘èrèk-appaji’*m* : lankmoe-dig: Spr. 14:29; 15:18; 16:32. In het bijzonder van God: Ex.34:6; Num.14:18; Joel 2:13; Jona 4:2; Ps. 86:15; 103:8; 145:8; Neh. 9:17; zie ook Nah.1:3 (rustig wachtend; in het besef van zijn overmacht). Jer. 15:15 .

Het Hebreeuwse ‘èrèk is afgeleid van het Hebr. werkwoord ‘arak = lang zijn/ lang maken, uitstellen. ‘èrèk-appaji’*m* betekent letterlijk: lang van neus of ademhaling. Een snelle en heftige ademhaling door de neusgaten is een indicatie van toorn; is die ademhaling langzaam, dan is de toorn afgeremd. Men is dan niet kort van stof.

Voor het zelfstandig naamwoord lankmoedigheid (‘èrèk-appaji’*m*) zie Spr. 25:15 en Jer. 15:15.

I.B. Samenvatting + toepassing

1. In Spr. 7:8 lezen we van de lankmoedige, dat hij beter is dan de hoogmoedige. De King James vertaling leest: The patient in spirit *is* better than the proud in spirit. En de LXX heeft: ἀγαθὸν μακρόθυμος ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεύματι (hier hetzelfde Griekse woord voor lankmoedige als in het NT). ¹ Het gaat in deze tekst over iemand die lang van gemoed is, d.w.z. het lang uithoudt, ook in verdrukkingen en bij tegenslagen en tegenwerking. En als we het vervolg (vs.9) erbij betrekken, waar we vermaand worden om niet spoedig boos te worden, is een lankmoedige ook iemand die het lang uithoudt met medemensen. Er niet een twee drie op losslaat. Hoe zegenrijk, als wij dit ook van onszelf kunnen zeggen. Met een hoogmoedige instelling waardoor iemand over iedereen heen walst, wordt men tenslotte onuitstaanbaar.

¹ M. Henri schrijft: That will break a proud man's heart, which will not break a humble man's sleep. Mortify pride, therefore, and a lowly spirit will easily be reconciled to a low condition.

Ook in andere tekstgegevens van het Spreukenboek wordt de instelling van een lankmoedige aangeprezen als wijsheid; zo iemand is in staat om ruzies bij te leggen. Hij is sterker dan die een stad inneemt.

2. De Bijbel is er niet onduidelijk over, dat het vooral van God kan worden gezegd, dat Hij lankmoedig is. Onvergelijklijk groot is Hij. Hoe lang houdt Hij het niet uit met Zijn volk, ook als het de relatie met Hem heeft verbroken. Dat zien we ook na de zonde van Israël in de woestijn met het gouden kalf. Vgl. Neh. 9:17vv.

Vreselijk heeft de Heere op Zijn volk getoernd. Maar Mozes blijft bij God vragen om vergeving: Indien Uw aangezicht met ons niet meegaat, doe ons dan van hier niet optrekken. En de Heere laat Zich verbidde. Ja, Hij laat zelfs Zijn heerlijkheid aan Mozes voorbijgaan. En dan roept Mozes: ‘Heere Heere God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid. Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, die de ongerechtigheid en overtreding en zonde vergeeft...’

Ieder die dit leest, verwondert zich. Wat is de God van Israël lankmoedig. Nee, niet tot in het oneindige. Er zijn grenzen.

Maar als we schuld bewust ophouden, laat Hij Zich genadig en lankmoedig. betere verbond Jezus vergeven, als wanneer Hij langer met mij volgehouden Psalm 86 mag het heel toen zijn God hem uit het 86:13, 15). Het mag ons wel barmhartig, genadig, weldadigheid/

de grote daden des Heeren, bejubeld wordt, niet in het afwijkingen van de Heere en schuld.²

Wij kunnen hem al te lang tartten. onze bedelaarshanden bij Hem verbidde. Hij is barmhartig, Dankzij de Middelaar van het Christus. Nooit is er zoveel schuld mijn schuld vergeeft. Hij heeft het dan ik met Hem. De dichter van persoonlijk ondervonden hebben, onderste van het graf uitrukke (Ps. opvallen, hoe vaak de trits lankmoedig, groot van goedertierenheid als een reflex op ook in persoonlijke uitredingen minst in het Psalmboek. Ondanks

Daarom roept later de profeet Joël (2:13) ons toe: Scheurt uw hart, bekeert u tot de Heere, uw God; want Hij is genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van goedertierenheid. ...Zie ook Num. 14:18; Jona 4:2.

II. HET NIEUWE TESTAMENT

II.A. Het Griekse woord voor lankmoedig zijn/lankmoedig verwachten en lankmoedigheid dat het NT gebruikt is: [μακροθυμew / μακροθυμία](#)

II. A.a Tekstgegevens/ korte omschrijvingen (volgens Trommius)

- Heere, wees lankmoedig over mij (Matth.18:26)
- Wees lankmoedig over mij (Matth.18:29)
- Hoewel hij lankmoedig is over hen (Luk. 18:7)
- Daarom bid ik u, dat gij mij lankmoedig hoort (Hand.26:3)
- De liefde is lankmoedig, zij is goedertieren (1 Kor.13:4)
- Zijt lankmoedig jegens allen (1 Thess. 5:14)

² De afbeelding toont Noach die 120 jaar bouwt aan de ark en intussen zijn tijdgenoten oproept tot bekering en wijst op Gods lankmoedigheid.

- En alzo lankmoediglijk verwacht hebbende (Hebr.6:15)
- Zo zijt dan lankmoedig, broeders (Jak. 5:7)
- Weest ook gij lankmoedig, versterkt uw harten (Jak. 5:8)
- Maar is lankmoedig over ons (2 Petr. 3:9)

- Veracht gij de rijkdom Zijner lankmoedigheid (Rom. 2:4)
- Met vele lankmoedigheid verdragen de vaten des toorns (Rom.9:22)
- In kennis, in lankmoedigheid, in goedertierenheid (2 Kor.6:6)
- Vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid (Gal.5:22)
- Met alle ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid (Ef.4:2)
- Tot alle lijdzaamheid en lankmoedigheid, met blijdschap (Kol.1:11)
- Ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid (Kol.3:12)
- Opdat Jezus Christus Zijn lankmoedigheid zou betonen (1 Tim.1:16)
- Geloof, lankmoedigheid, liefde, lijdzaamheid (2 Tim.3:10)
- Vermaan in alle lankmoedigheid en leer (2 Tim.4:2)
- Die door lankmoedigheid de beloftenissen beërven (Hebr. 6:12, 15)
- Een voorbeeld des lijdens en der lankmoedigheid (Jak. 5:10)
- Wanneer de lankmoedigheid Gods eenmaal verwachtende (1 Petr.3:20)
- Achtende de lankmoedigheid onzes Heeren voor zaligheid (2 Petr.3:15)

I.B. *Samenvatting + toepassing*

1. In het NT wordt ook de lankmoedigheid van de Heere hoog geroemd. Dat is in het bijzonder het geval in de brief aan de Romeinen.

Te denken is aan vs. 4 van Rom. 2: Of veracht gij de rijkdom Zijner goedertierenheid, en verdraagzaamheid, en lankmoedigheid, niet wetende, dat de goedertierenheid Gods u tot bekering leidt? Hoe lang heeft God het met de wereld van het heidendom (buiten de bijzondere openbaring aan Israël om) niet volgehouden? Hij is lankmoedig. Dat wil zeggen, dat *Hij Zijn toorn langdurig inhoudt en uitstelt*. Hij gaat tot de uiterste grens. Maar dat betekent niet, dat Hij niet goed weet wat Hij met een wereld van zondaars aan moet. De dag van Zijn toorn nadert. Laat ook Israël er rekening mee houden. Gods sparende goedheid moet *tot bekering* leiden. Zeg maar: wij krijgen gelukkig de tijd nog om ons met heel ons hart tot God te wenden. Zo alleen zullen ook wij het komend oordeel kunnen ontlopen. Zie ook 2 Petr. 3:9, 20.

In Rom. 9:22 heeft Paulus het ook over Gods langdurig uithoudings-vermogen. Hij schrijft, dat God *met veel lankmoedigheid verdragen heeft de vaten des toorns*. De apostel heeft het in dit verband over Gods soevereine handelen. Hij vergelijkt God met een pottenbakker die potten maakt die hij wegwerpt, omdat zij niet aan zijn bedoeling beantwoorden en anderzijds ook potten die Hem behagen, omdat ze zijn zoals Hij ze hebben wil. Daar is niets op af te dingen. Daar is God, God voor. Hij heeft het heel lang uitgehouden met een vat des toorns als Farao. Die verhardde zijn hart en tenslotte verhardde God zijn hart. Toen hield het echt helemaal op. Vgl. ook 1 Petr. 3:20.

Maar dat God het zo lang heeft volgehouden met een volk als Israël, dat komt voort uit Zijn eeuwig welbehagen. Want op zich was dit volk niet beter dan andere volken. De hemelse Pottenbakker wilde dit volk tot een vat ter ere maken.

2. Over dit verkiezend welbehagen van God schrijft Paulus ook in hoogst persoonlijke zin in 1 Tim.1:16. Het is enkel en alleen te danken aan Gods verkiezend welbehagen, aan Zijn gerechtigheid die redt van de dood, als het met mij niet naar het verderf gaat. Paulus noemt zich in deze tekst de voornaamste van de zondaren (een godslasteraar, een vervolger, een verdrukker...). Maar wat een wonder: hij is van een vervolger een volgeling, van een leeuw een lam geworden: een toonbeeld van Gods lankmoedigheid. Opdat ieder zou kunnen zien, hoe groot van goedertierenheid God is.³

3. In de gelijkenis van de onrechtvaardige rechter (Luk.18:7) is het de Heere Jezus Zelf die het woord lankmoedig op de lippen neemt.

Deze rechter uit de gelijkenis van Jezus maakt blijkbaar helemaal zijn naam niet waar. Hij is een mens met een slechte instelling. Hij is niet godvrezend. Hij ontziet niemand. Hij loopt over mensen, is hardvochtig, gewetenloos. Hij heeft geen echt rechtsgevoel. Hij gaat gewoon zijn niets- en niemand ontziende gang. Nee, dit is geen man van wie je kunt verwachten, dat hij iets voor je doet, als je in de knel zit.

In diezelfde stad – zo vertelt Jezus – woont ook een arme weduwe die kwalijk behandeld is door een tegenpartijder. Dus klopt deze vrouw volkomen terecht aan bij een rechter die in Gods Naam recht moet spreken. Hij zal haar zaak moeten behartigen. Maar wat kan deze arme vrouw nu eigenlijk van zo'n wreedaard verwachten? Haar zaak komt niet eens in behandeling. Haar vraag om recht komt op de stapel te liggen.

En wat doet zij dan? Herhaaldelijk valt ze de man die haar rechtszaak in handen heeft, lastig en vraagt hem om haar recht te verschaffen. Maar steeds roept zij bij hem aan dovenmansoren. Totdat die onrechtvaardige rechter op een dag eens goed nadenkt. Zo'n vrouw als die weduwe kan je toch eigenlijk het leven wel goed zuur maken. Straks vliegt ze me nog eens een keer naar de keel of slaat me een blauw oog. Daarom handelt hij tenslotte, weliswaar uit eigenbelang, de rechtszaak van de weduwe af. Een onrechtvaardige rechter die recht doet. Hoe bestaat het!

Maar wat denkt u dan van God? Hij is ook Rechter, de Rechter van hemel en aarde. En Hij is rechtvaardig. Dat wil zeggen, dat Hij de zaak van een arme weduwe en van ieder die blijft aanhouden bij Hem, behartigt. Hij komt op voor hen die geen helper hebben. Hij is de sterke arm van de hulpeloze die niets meer heeft om op terug te vallen. Denk aan Noord Korea waar we de afschuwelijkste verhalen over christenen horen, aan Eritrea met zijn containers vol met christenen.

God is Rechter. En Hij handelt naar recht en genade af met een mens die aan alle kanten is vastgewerkt. Daarom kan de gelijkenis van Lukas 18 eindigen in een vraag: Zal God dan geen recht doen aan Zijn uitverkorenen die dag en nacht tot Hem roepen? Als zelfs een onrechtvaardige rechter, hardvochtig en wreed – zij het uit puur eigenbelang – een weduwe aan haar recht helpt, zal dan God, bij Wie geen onrecht te vinden is, maar die vol is van barmhartigheid, geen recht verschaffen aan hen die in waarheid om Hem verlegen zijn geworden? *Ja, laat Hij hen soms lang wachten?*⁴ Hij zal redden op grond van het volbrachte

³ M.Henri schrijft: 'It was an instance of the long-suffering of Christ that he would bear so much with one who had been so very provoking; and it was designed for a pattern to all others, that the greatest sinners might not despair of mercy with God.'

⁴ De Griekse tekst (slot vs.7) luidt: *και μακροθυμων επ αυτοις*. Het Gr.woordje 'kai' kan worden vertaald met: ja. Dus: ja, laat Hij hen *soms* lang wachten? (het vers is tot het eind toe een vraag). Het antwoord luidt dan: gans en al niet (Gr.'oe mè'). Deze weergave sluit m.i. het beste aan bij het voorgaande (de rechter liet de weduwe lang wachten) en het volgende (God zal hen haastig recht doen). Het woordenboek van Louw-Nida omschrijft het Gr. werkwoord 'makrothumeoo' met: to extend a period of time on the basis of a particular mental attitude - 'to be slow to, to delay in.'

werk van Zijn eigen lieve Zoon. Daar ligt de rechtsgrond. En dat is de pleitgrond van ieder die het van harte om God te doen is. Maar als deze Zoon des mensen komt, zal Hij dan dit geloof (nog) – net als bij die weduwe - op de aarde vinden?

4. Overigens komt in meer dan één opzicht het woord lankmoedigheid in het NT voor als *een oproep aan mensen onderling om het lang met elkaar uit te houden in vergevingsgezindheid*. Bijv. in de gelijkenis van de onbarmhartige dienstknecht (Matth. 18:23vv). In dit geval komt het woord zachtmoedigheid vaak voor samen met de woorden: (onderlinge) liefde, goedertierenheid, zachtmoedigheid (ootmoed), vrede, lijdzaamheid. Zie ook Hand. 26:3.⁵

5. Een ander aspect van het woord lankmoedigheid in het NT is de opwekking om lang en geduldig te wachten/ *het gelovig uit te houden in beproevingen en lijden tot de toekomst des Heeren*; zoals de landbouwer uitziet naar de vroege en late regen. Lankmoedigheid en verdraagzaamheid. Naar het voorbeeld van de profeten die in de Naam des Heeren gesproken hebben, van Job en van de Heere Christus zelf. Zo in Jak. 5:7vv. Zo houdt ook de brief aan de Hebreeën ons voor om navolgers te worden van hen die door geloof en lankmoedigheid (aanhoudend verwachten) de beloften hebben verkregen. En als de Heere soms op Zich laat wachten, dan is Hij lankmoedig over ons en wil niet, dat enigen van ons verloren gaan. Dat is ook de boodschap die Petrus ons brengt in zijn brieven.

Wij mogen ons wel afvragen, of we voldoende uithoudingsvermogen hebben om te blijven uitzien naar de grote dag van Christus' wederkomst. Hele gezinnen worden vandaag verwoest door de invloed van de moderne media (t.v., internet, mobiel) die ons 'safety' en geluksgevoel prediken. We leven in een informatica – cultuur, in de betoverende wereld van de informatica. Waar we ook komen (in de wachtkamer van de dokter, in de bus, in een vergadering), overal halen mensen al gauw hun I-pad/ mobieltje uit hun zak en praten geruisloos met mensen dichtbij en ver weg. Kunnen wij nog wel stil zijn, stil tot God? Hebben wij nog wel tijd om als ouders en kinderen met elkaar te spreken over de zin van ons leven, over sterven en dan...? Zien onze kinderen het aan ons, dat het zwaartepunt van ons leven niet ligt in: carrière, status, kleding en een mooi figuur, in geld en goed?⁶

Luk.18:7: 'and will he be slow to help them?'

⁵ Het onderscheid tussen *hupomone* (geduld) and *makrothumia* (lankmoedigheid) is, dat het laatste woord uitdrukt: geduld m.b.t. personen en het eerste m.b.t. zaken. *Hupomone* wordt nooit van God gezegd. Het woordenboek van E-sword (ISBE) voegt daar echter nog aan toe: 'Where God is called "the God of patience," it is as He gives it to His servants and saints. But in [Jam 5:7](#) it is used with reference to things, and in [Col 1:11](#) it is associated with patience (compare [Heb 6:12](#), [Heb 6:15](#)), suggesting patient endurance of trials and sufferings. In [Col 1:11](#) it is also associated with "joy," indicating that it is not a mere submissiveness, but a joyful acceptance of the will of God, whatever it may be. In The Wisdom of Solomon 15:1; Ecclesiasticus 5:4, we have "longsuffering" (*makrothumos*) ascribed to God; also in Ecclesiasticus 2:11..'

⁶ In deze voordracht is gebruik gemaakt van 1. Gesenius' *Hebr. und Aram. Handwörterbuch*; 16^e Aufl. 1915. 2. Trommius' *concordantie*, 3. Robertson's Word Pictures in Bible Works en Easton Bible Dictionary in Bible Works; 4. Woordenboek (ISBE = Internat. Standard Bible Encyclopedie, s.v. longsuffering). Online – Bijbels woordenboek, in alle genoemde boeken: het woord lankmoedigheid. Ook in F.J. Pop, *Bijbelse woorden en hun geheim* ('s Gravenhage 1964) is een bijdrage te vinden over lankmoedigheid.

